

Sygn.akt III AUa 7/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 marca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SA Sławomir Bagiński

Protokolant: Ewa Daniluk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 27 marca 2019 r. w B.

sprawy z odwołania M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość emerytury i o ponowne przeliczenie emerytury

na skutek apelacji wnioskodawcy M. K. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 31 października 2018 r. sygn. akt IV U 904/18

I .uchyla zaskarżony wyrok w punkcie II i umarza postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z dnia 21 maja 2018r.

II. oddala apelację w pozostałym zakresie

III. zasądza od M. K. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSA Bożena Szponar –Jarocka SSA Barbara Orechwa –Zawadzka SSA Sławomir Bagiński

Sygn. akt III AUa 7/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją odmowną z 21 maja 2018 r. odmówił M. K. (1) prawa do przeliczenia emerytury. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dowodów mających wpływ na zmianę wysokości świadczeń, a tym samym nie spełnił warunku z art. 114 Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

M. K. (1) złożył odwołanie od tej decyzji. Zarzucił naruszenie art. 111 ust. 1 pkt 2, art. 177 i art. 194a Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Organ rentowy wniosł o odrzucenie odwołania od decyzji z 21 maja 2018 r. Wskazał, że Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 28 marca 2018 r. (IV U 181/18) w punkcie 1 wyroku przekazał organowi rentowemu wniosek skarżącego o przeliczenie emerytury na podstawie nowej kwoty bazowej zawarty w piśmie z 21 stycznia 2018 r., zaś w punkcie 2 wyroku Sąd oddalił odwołanie od decyzji z 21 grudnia 2017 r. przeliczającej wysokość emerytury. W wykonaniu tego orzeczenia organ rentowy decyzją z 21 maja 2018 r. odmówił prawa do przeliczenia świadczenia emerytalnego. Ubezpieczony tę decyzję zaskarżył, zaś po ponownym rozpatrzeniu sprawy w związku z odwołaniem organ rentowy stwierdził, że w zaskarżonej decyzji powołał nieaktualną treść decyzji i uchylił ją. Organ rentowy ponadto wskazał, że w związku z brakiem przedmiotu zaskarżenia wnosi o odrzucenie odwołania.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 28 czerwca 2018 r. znak odmówił M. K. (1) prawa do wszczęcia postępowania w sprawie przeliczenia emerytury. Organ rentowy stwierdził, że wnioskodawca nie przedłożył żadnych nowych dowodów, które mogłyby mieć wpływ na wysokość świadczenia, czego wymaga art. 114 ust. 1 Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

M. K. (1) złożył odwołanie od tej decyzji. Zarzucił naruszenie art. 111 ust. 1 pkt 2, art. 177 i art. 194a Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Organu rentowy wniosł o oddalenie odwołania od decyzji z 28 czerwca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 31 października 2018 r. oddalił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 28 czerwca 2018 r. nr KLE- (...) oraz odrzucił odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 21 maja 2018 r. nr KLE- (...).

Sąd Okręgowy ustalił, że 8 czerwca 1993 r. M. K. (1) (urodzony (...)), ostatnio zatrudniony na stanowisku palacza i maszynisty kolei państwowych, złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury. Decyzją z 22 września 1993 r. Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w G. przyznała mu emeryturę od 1 października 1993 r. 27 sierpnia 1999 r. do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wpłynął wniosek M. K. (1) o przeliczenie jego świadczenia z zastosowaniem wyższego wskaźnika podstawy wymiaru. Organ rentowy decyzją z 1 września 1999 r. przeliczył od 1 sierpnia 1999 r. emeryturę wnioskodawcy z uwzględnieniem wyższego, tj. 172,92%, wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia i dotychczasowej kwoty bazowej, tj. 666,96 zł. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury skarżącego przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. od 1980 r. do 1999 r. 21 stycznia 2002 r. M. K. (1) wniosł o przeliczenie jego świadczenia z uwzględnieniem wartości ekwiwalentu węglowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych decyzją z 28 stycznia 2002 r. przeliczył od 1 sierpnia 1999 r. emeryturę wnioskodawcy z zastosowaniem wyższego, tj. 175,51%, wskaźnika wysokości podstawy wymiaru świadczenia i dotychczasowej kwoty bazowej, tj. 666,96 zł. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu ubezpieczenia, tj. od 1965 r. do 1991 r. Świadczenie wnioskodawcy było wielokrotnie waloryzowane.

Na skutek odwołania M. K. (1) od decyzji (...) Oddział w O., w której odmówiono mu ustalenia nowej wysokości emerytury, Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 1 lutego 2007 r. (IV U 8099/06) oddalił odwołanie. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 22 maja 2007 r. (III AUa 302/07) oddalił apelację M. K. (1) w tej sprawie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 15 października 2007 r. (IV U 1553/07) na skutek odwołania M. K. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z 9 sierpnia 2007 r. (nr KLE- (...)) w punkcie 1 zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił M. K. (1) od 1 czerwca 2007 r. wysokość emerytury poprzez doliczenie nieuwzględnionych dotychczas w wymiarze świadczenia okresów składkowych i nieskładkowych wynikających z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę w firmie (...) spółka cywilna w O. w okresie od 15 lutego 1999 r. do 3 kwietnia 1999 r. Przy ustalaniu wysokości emerytury Sąd nakazał uwzględnić, że wnioskodawca w okresach od 26 lutego 1999 r. do 28 lutego 1999 r., 1 marca 1999 r. do 7 marca 1999 r., od 22 marca 1999 r. do 31 marca 1991 przebywał na zwolnieniu lekarskim,

tj. okres nieskładkowy, a w punkcie 2 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie M. K. (1) w pozostałym zakresie. Na skutek apelacji M. K. (1) od tego orzeczenia Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 11 grudnia 2007 r. (III AUa 1081/07) oddalił apelację.

Wyrokiem z 12 czerwca 2008 r. (IV U 841/08) Sąd Okręgowy w Olsztynie, wydanym na skutek odwołania M. K. (1) od decyzji (...) Oddział w O. z 28 kwietnia 2008 r. (nr KLE- (...)) oddalił odwołanie o ponowne ustalenie wysokości emerytury. Sąd Apelacyjny w Białymstoku wyrokiem z 3 września 2008 r. (III AUa 709/08) oddalił apelację M. K. (1) od tego orzeczenia Sądu Okręgowego w Olsztynie.

Po przedstawieniu stanu faktycznego sprawy Sąd Okręgowy uznał, że roszczenie M. K. (1) o przeliczenie emerytury od innej kwoty bazowej, niż to przyjął organ rentowy, jest niezasadne. Sąd wskazał, że kwota bazowa stosowana jest wobec każdego ubezpieczonego w decyzji przyznającej to świadczenie, tj. w tak zwanej pierwszorazowej. Jest to kwota z daty złożenia wniosku o emeryturę. Obliczenie świadczenia od nowej kwoty bazowej jest wyjątkiem od tej zasady i może nastąpić, gdy ubezpieczony nie realizuje świadczenia lub wypracuje nową, wyższą podstawę wymiaru w całości lub w części po przyznaniu świadczenia. Zasady ponownego przeliczenia świadczeń od 1 stycznia 1999 r. zostały ustalone w Ustawie z 17 października 1998 r., lecz nie dotyczą wnioskodawcy. Nie zachodzi bowiem żaden z wyjątków przewidzianych w powołanych przepisach. Wnioskodawca nie wskazał do obliczenia emerytury podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego przypadającej w całości lub w części po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru nie okazał się wyższy od poprzednio obliczonego.

Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru uwzględniający wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia wnioskodawcy od 15 lutego 1999 r. do 3 kwietnia 1999 r. nie był wyższy od dotychczas przyjętego w wysokości 175,51%, który ustalił Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 15 października 2007 r. wydanym w sprawie o sygnaturze akt IV U 1553/07.

Ponadto Sąd stwierdził, że wnioskodawca nie spełnił także wymogów, które pozwalają na przeliczenie mu emerytury bez posiadania wyższego wwpw, ponieważ mając ustalone prawo do świadczenia pobierał je od dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie świadczenia. Sąd zaznaczył, że w systemie ubezpieczeń społecznych obowiązuje zasada ekwiwalentności składki i świadczeń. W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca wskazuje, że zgodnie z art. 111 Ustawy o emeryturach i rentach z FUS należało przy przeliczeniu jego emerytury uwzględnić kwotę bazową ostatnio przyjętą, czyli jego zdaniem obowiązującą w dniu złożenia wniosku o przeliczenie prawa do emerytury. Sąd nie podzielił tego poglądu. Zaznaczył, że zgodnie z treścią tego przepisu wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenie emerytalne i rentowe na podstawie prawa polskiego z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia, bądź z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty, albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty z uwzględnieniem art. 176, bądź z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczanego. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru obliczony na zasadach określonych w art. 15, następnie mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia. Podstawa wymiaru emerytury lub renty ustalona na zasadach tak określonych podlega przede wszystkim waloryzacji przysługującej od dnia zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie tej podstawy.

Sąd wskazał, że zwrot „kwota bazowa ostatnio przyjęta do obliczenia świadczenia” został wyjaśniony w uchwale Sądu Najwyższego z 18 października 2006 r. (I UZP 2/06). W uchwale tej Sąd Najwyższy podkreślił, że w przypadku ponownego obliczenia wysokości emerytury na podstawie art. 111 Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych osobie, której podstawę wymiaru emerytury stanowi podstawa wymiaru renty z tytułu niezdolności do pracy w wysokości określonej w art. 21 ust. 1 pkt 1, kwotą bazową ostatnio przyjętą do obliczania świadczenia w rozumieniu art. 111 ust. 2 jest kwota bazowa przyjęta do obliczenia tzw. części socjalnej emerytury (art. 53 ust. 1 pkt 1). W uzasadnieniu uchwały wskazano, że zgodnie z art. 111 ust. 2 wskaźnik wysokości

podstawy wymiaru obliczony na zasadach określonych w art. 15 mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia. Wprawdzie na podstawie językowego brzmienia art. 111 ust. 1 można odnieść wrażenie, że formułuje się tam przesłanki ponownego obliczenia wysokości całości przeliczanego świadczenia, lecz w istocie określa się w nim jedynie zasady ponownego ustalenia podstawy jego wymiaru. Językowe brzmienie sformułowania „mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia”, występującego w art. 111 ust. 2 cytowanej ustawy wskazuje na konieczność cofnięcia się w ubezpieczeniowej przeszłości skarżącego do momentu, w którym po raz ostatni, to znaczy przed wszczęciem postępowania w trybie tego artykułu ustalano wysokość przeliczanego świadczenia, przyjmując do obliczeń określoną wysokość kwoty bazowej.

Podstawa wymiaru emerytury może być obliczona na nowo, a więc z uwzględnieniem nowej kwoty bazowej na podstawie art. 110 omawianej ustawy, jeżeli do jej obliczenia ubezpieczony wskaże zarobki przypadające w całości lub w części po przyznaniu emerytury. Przepis ten wymaga od osoby, która pobiera emeryturę udokumentowania wyższego wskaźnika wysokości podstawy wymiaru. Warunek posiadania wyższego wskaźnika podstawy wymiaru nie jest wymagany, jeżeli okres wymagany do ustalenia podstawy wymiaru przypada w całości po przyznaniu świadczenia, a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi co najmniej 130%. W przypadku, gdy do ustalenia wysokości podstawy wymiaru emerytury wskazane zostały zarobki przypadające wyłącznie przed przyznaniem emerytury podstawa wymiaru świadczenia jest obliczana na podstawie art. 111 ustawy emerytalnej i w tym przypadku wskaźnik podstawy wymiaru musi być wyższy od poprzednio obliczonego. Jednakże ust. 2 i 3 art. 111 wyraźnie określa, że nowo ustalony wskaźnik podstawy wymiaru mnoży się przez kwotę bazową ostatnio przyjętą do obliczenia świadczenia, a następnie podstawa wymiaru emerytury lub renty podlega kolejnym waloryzacji przysługującym od dnia zgłoszenia wniosku o ponowne przeliczenie tej podstawy. Ustawodawca precyzyjnie więc określił, że w tym przypadku nie jest to kwota bazowa obowiązująca w dniu zgłoszenia wniosku o przeliczenie świadczenia i wydanie przez organ rentowy decyzji, ale kwota bazowa wykorzystana ostatnio do obliczenia świadczenia.

Sąd Okręgowy stwierdził, że do ustalania wysokości podstawy wymiaru emerytury skarżącego, przyznanej mu od 1 października 1993 r., Północna Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w G. przyjęła zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami zarobki wnioskodawcy z kolejnych 4 lat kalendarzowych, tj. z lat 1984-1987, wynoszące w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia z tego samego okresu 146,93%. Na podstawie przedłożonego przez wnioskodawcę 27 sierpnia 1999 r. zaświadczenia o zatrudnieniu i wynagrodzeniu potwierdzającego zarobki wnioskodawcy od 1953 r. do 1992 r., a więc przed przyznaniem emerytury, organ rentowy decyzją z 1 września 1999 r. przeliczył wnioskodawcy wysokość emerytury przyjmując prawidłowe do ustalenia podstawy wymiaru zarobki z 20 lat kalendarzowych, tj. z lat 1965-1980, 1984-1986 i 1991 r., wynoszące w stosunku do przeciętnego wynagrodzenia z tych samych lat 172,92% oraz kwotę bazową ostatnio przyjętej do obliczenia wysokości świadczenia. Następnie na wniosek skarżącego z 21 stycznia 2002 r. organ rentowy decyzją z 28 stycznia 2002 r. ponownie przeliczył mu wysokość emerytury przyjmując do ustalenia podstawy jej wymiarów wskaźnik w wysokości podstawy wymiaru ustalony nadal z 20 lat kalendarzowych, który po uwzględnieniu pełnej wartości deputatu węglowego wzrósł do 175,51%. Do ustalenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury wnioskodawcy przyjęto zarobki przypadające wyłącznie przed przyznaniem mu emerytury, tj. przy zastosowaniu kwoty bazowej 666,96 zł. Obliczona od tej kwoty bazowej emerytura podlegała następnie wszystkim waloryzacji przypadającym od 1 września 1996 r.

Z tych względów Sąd orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Odnosząc się do roszczenia zawartego w odwołaniu z 5 czerwca 2018 r., Sąd podzielił stanowisko organu rentowego, że odwołanie jest niezasadne. Sąd wskazał, że zaskarżona decyzja została uchylona inną decyzją i nie funkcjonuje w obrocie prawnym. Z tego względu Sąd odrzucił odwołanie od zaskarżonej decyzji.

M. K. (1) złożył apelację od wyroku Sądu Okręgowego. Zarzucił błędne określenie przedmiotu sporu pomiędzy nim a organem rentowym i naruszenie:

1. art. 177 Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez błędne przyjęcie kwoty bazowej mniejszej niż 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dacie wejścia w życie tej ustawy i w

dniu złożenia wniosku o ponowne przeliczenie wysokości świadczenia zgodnie z wnioskiem z 26 października 2006 r., w którym wnioskodawca wskazał skorygowany przez ZUS wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynoszący 175,51%, oraz z zastosowaniem kwoty bazowej w wysokości 1 540,20 zł;

2. naruszenie art. 194a ww. ustawy przez pominięcie tego przepisu jako nakazującego z urzędu przeliczenie jego emerytury co do jej kwoty bazowej, jeżeli dotychczasowe przeliczenie świadczenia dokonane zostało z zastosowaniem kwoty bazowej niższej niż 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dacie wejścia w życie tej ustawy i w dniu złożenia wniosku o ponowne przeliczenie wysokości należnego świadczenia na podstawie tej ustawy;

3. art. 111 ust. 1 pkt 2 ustawy emerytalnej przez pominięcie tego przepisu w ustaleniu wysokości emerytury wnioskodawcy.

Wnioskodawca wskazał, że domaga się obliczenia wysokości podstawy wymiaru emerytury z zastosowaniem nowej kwoty bazowej zamiast kwoty bazowej wynoszącej 666,96 zł, która obowiązywała w okresie od 1 grudnia 1995 r. do 31 sierpnia 1996 r. zgodnie z art. 7 ust. 5 pkt 4 Ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw. Stwierdził, że kwota bazowa w wysokości 666,96 zł nie powinna być stosowana przy ustaleniu podstawy wymiaru emerytury, bo ustawa, na podstawie której została ona przyjęta do obliczenia świadczenia emerytalnego, nie obowiązuje od 1 stycznia 1999 r. Poza zastosowaniem wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 175,51% oraz aktualnie obowiązującej kwoty bazowej, skarżący wniósł o przyznanie mu 100% wartości deputatu węglowego. Wniósł również o wypłacenie mu – na podstawie art. 133 ust. 1 pkt 2 oraz art. 195a Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych – świadczenia emerytalnego za okres 3 lat poprzedzających bezpośrednio miesiąc, o którym mowa w art. 133 ust. 1 pkt 1 tej ustawy, czyli marzec 2018 r., jeżeli odmowa lub przyznanie niższych świadczeń były następstwem błędu organu rentowego lub odwoławczego.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył:

Wyrok Sądu Okręgowego podlega uchyleniu w części dotyczącej decyzji ZUS z 21 maja 2018 r. i w tym zakresie sprawa polega umorzeniu. Z kolei apelacja od wyroku Sądu Okręgowego w części dotyczącej decyzji ZUS z 28 czerwca 2018 r. nie zasługuje na uwzględnienie.

Należy podkreślić, że w niniejszej sprawie w postępowaniu sądowym były rozpoznawane odwołania od dwóch decyzji. Wynika to z tego, że M. K. (1) zaskarżył decyzję ZUS z 21 maja 2018 r. zanim ta decyzja została uchylona decyzją ZUS z 28 czerwca 2018 r., którą wnioskodawca również zaskarżył. Na skutek wydania decyzji z 28 czerwca 2018 r. decyzja z 21 maja 2018 r. przestała funkcjonować w obrocie prawnym i nie wywołuje skutków prawnych. Prowadzenie postępowania sądowego w zakresie dotyczącym tej decyzji z 21 maja 2018 r. stało się więc bezprzedmiotowe, a w rezultacie zbędne było wydawanie wyroku w zakresie dotyczącym tej decyzji z 21 maja 2018 r. W takiej sytuacji Sąd Okręgowy powinien umorzyć postępowanie na podstawie art. 355 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej „k.p.c.”), bo z tego przepisu wynika, że jeżeli powód (odwołujący) cofnął ze skutkiem prawnym pozew (odwołanie) lub jeżeli wydanie wyroku stało się z innych przyczyn zbędne lub niedopuszczalne, to sąd wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania. Zgodnie z punktem II sentencji wyroku Sąd Okręgowy odrzucił odwołanie, dlatego zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego należało skorygować jedynie w tej części, w której Sąd Okręgowy odrzucił odwołanie od decyzji z 21 maja 2018 r. W tym zakresie Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i umorzył postępowanie na podstawie art. 386 § 3 k.p.c.

Merytorycznej ocenie podlegała natomiast decyzja z 28 czerwca 2018 r. Tą decyzją ZUS odmówił M. K. (1) prawa do wszczęcia postępowania w sprawie przeliczenia emerytury, ponieważ nie przedłożył on żadnych nowych dowodów, które miały wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokości, jak tego wymaga art. 114 ust. 1 pkt 1 Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Ta decyzja została wydana na skutek pisma (wniosku) z 21 stycznia 2018 r. (co do którego organ rentowy wydał najpierw decyzję z 21 maja 2018 r., a następnie uchylając ją – obecnie zaskarżoną – decyzję z 28 czerwca 2018 r.). W tym piśmie M. K. (1) zgłosił żądanie przeliczenia jego świadczenia emerytalnego z zastosowaniem nowej, aktualnej kwoty bazowej, zamiast kwoty bazowej mniejszej niż 100% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia obowiązującego w dacie wejścia w życie Ustawy z

17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Takie żądanie wnioskodawca sformułował również w odwołaniu od zaskarżanej decyzji, jak i w apelacji od wyroku Sądu Okręgowego.

Rozpoznając w niniejszej sprawie odwołanie od zaskarżonej decyzji z 28 czerwca 2018 r. Sąd Okręgowy zasadnie odmówił uwzględnienia nowej kwoty bazowej do obliczenia wysokości emerytury wnioskodawcy. Należy podkreślić, że emerytura kolejowa przyznana wnioskodawcy od 1 października 1993 r. obecnie jest obliczana od wskaźnika wysokości podstawy wymiaru wynoszącego 175,71%. Na skutek zgłaszanych przez M. K. (1) kolejnych wniosków i odwołań od decyzji ZUS sądy pracy i ubezpieczeń społecznych kilkakrotnie potwierdzały prawidłowość decyzji w kwestii obliczenia wysokości emerytury skarżącego (w sprawach o sygnaturach akt: IV U 859/06, III AUa 796/06, IV U 8099/06). Sądy obu instancji w sprawie o sygnaturze akt IV U 859/06 (III AUa 796/06) wyjaśniły, jak historycznie poczynając od Ustawy z 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw kształtowała się wysokość kwoty bazowej. Badając wysokość emerytury wnioskodawcy należy zwrócić uwagę, że przepis art. 194a Ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (zwanej dalej „ustawą emerytalną”), dodany na mocy nowelizacji ustawy emerytalnej Ustawą z 16 lipca 2004 r. o zmianie Ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw i zmieniony z dniem 1 stycznia 2008 r., wprowadził mechanizm stopniowego, rozłożonego na lata 2005-2008 podwyższenia świadczeń emerytalno-rentowych przyznawanych w latach 1993-1998 przy zastosowaniu niższej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia kwoty bazowej. W pierwszej kolejności przeliczenie emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy i rent rodzinnych dotyczyło osób w wieku 75 lat i starszych (podwyżki w latach 2005-2006), następnie zaś młodszych świadczeniobiorców (podwyżka od 1 marca 2008 r.). Przeliczenia wysokości świadczeń były dokonane z urzędu.

Zgodnie z art. 194a ust. 1 ustawy emerytalnej emerytury i renty przysługujące na podstawie ustawy, które zostały obliczone od kwoty bazowej stanowiącej mniej niż 100% przeciętnego wynagrodzenia, podlegają przeliczeniu. Ustęp 2 tego przepisu przewiduje, że przeliczenie emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy polega na ponownym obliczeniu świadczenia od kwoty bazowej określonej w ust. 4 i 5. Zgodnie z ustępem 5 artykułu 194a (który ma zastosowanie do wnioskodawcy) dla świadczeń przysługujących emerytom i rencistom urodzonym po 31 grudnia 1929 r. podwyższa się kwotę bazową do 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do ustalenia wysokości świadczenia w dniu jego przyznania – od 1 marca 2008 r.

Emerytura wnioskodawcy została przeliczona z zastosowaniem art. 194a ustawy emerytalnej. Decyzją ZUS z 1 marca 2008 r. ponownie ustalono wysokość świadczenia. Polegało to na obliczeniu kwoty emerytury wnioskodawcy od kwoty bazowej podwyższonej do 100% przeciętnego wynagrodzenia przyjętego do obliczenia wysokości tego świadczenia w dniu jego przyznania. Świadczenie emerytalne po ponownym ustaleniu podlegało waloryzacji i przysługiwało w nowej kwocie od 1 marca 2008 r. Następnie świadczenie to podwyższono wskaźnikami waloryzacji od 1 września 1996 r. do 29 lutego 2008 r. Decyzja ta uprawomocniła się.

Roszczenie M. K. (2) o dalsze przeliczenie emerytury od aktualnej kwoty bazowej jest niezasadne. Kwota bazowa stosowana jest indywidualnie wobec każdego ubezpieczonego w decyzji pierwszorzazowej przyznającej świadczenia, i jest to kwota z daty złożenia wniosku o emeryturę. Obliczenie świadczenia od nowej kwoty bazowej jest możliwe, jeżeli: a) ubezpieczony nie korzysta z emerytury; b) ubezpieczony „wypracuje” nową wyższą podstawę wymiaru emerytury po przyznaniu prawa.

Zasady ponownego przeliczenia świadczeń po 1 stycznia 1999 r. zostały uregulowane w Ustawie z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jednak nie mają one zastosowania do sytuacji wnioskodawcy, gdyż pobiera on świadczenie od momentu jego przyznania, nie wnosząc do systemu nowych dalszych składek, zaś wskaźnik wysokości podstawy wymiaru, uwzględniający wynagrodzenia osiągnięte po przyznaniu świadczenia (czyli w okresie od 15 lutego do 3 kwietnia 1999 r.), nie był wyższy od dotychczasowego.

Skoro we wcześniejszych postępowaniach sądowych zostało prawomocnie ustalone, że wysokość emerytury wnioskodawcy jest prawidłowa, a wnioskodawca nie wskazał nowych dowodów ani okoliczności w trybie art. 114

ustawy emerytalnej, to brak było podstaw do uwzględnienia odwołania, a następnie apelacji. Z tego względu oddalono apelację w pozostałym zakresie, czyli w części dotyczącej decyzji ZUS z 28 czerwca 2019 r., o czym orzeczono w punkcie II sentencji wyroku.

O kosztach zastępstwa procesowego organu rentowego w postępowaniu apelacyjnym orzeczono zgodnie z art. 98 ust. 1 i 3 w zw. z art. 99 Kodeksu postępowania cywilnego oraz § 10 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 9 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w brzmieniu obowiązującym od 30 stycznia 2018 r. (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) – pkt III sentencji wyroku.

SSA Bożena Szponar-Jarocka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Sławomir Bagiński